

11. Pet'ko S.M. The impact of the ECB monetary policy on the EU financial market / S.M.Pet'ko // Economics, management, law: problems of establishing and transformation: Collection of scientific articles. – Al-Ghurair Printing & Publishing LLC, Dubai, UAE. – 2016. – P. 171–174.

Mylashko O. G.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Odessa National Economics University, Ukraine

FINDING WAYS TO OPTIMIZE THE FORMATION OF INCOMES OF NON-FINANCIAL CORPORATIONS

Милашко О. Г.

к.е.н., доцент

Одеський національний економічний університет, Україна

У ПОШУКАХ ШЛЯХІВ ОПТИМІЗАЦІЇ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ НЕФІНАНСОВИХ КОРПОРАЦІЙ

The problems arising from the production process as well as in the course of primary and secondary distribution of income of non-financial corporation are studied. Possible ways to solve them are shown. Comparative analysis of income formation of a number of European countries is carried out.

Keywords: *non-financial corporations, gross value added, intermediate consumption, gross operating surplus, balance of primary incomes, disposable income, lending, borrowing.*

Досліджено проблеми, що виникають у процесі виробничої діяльності, первинного та вторинного розподілу доходів нефінансових корпорацій. Висвітлено можливі шляхи їх вирішення. Здійснено порівняльний аналіз формування доходів ряду європейських країн.

Ключові слова: *нефінансові корпорації, валова додана вартість, проміжне споживання, валовий прибуток, сальдо первинних доходів, наявний дохід, кредитування, запозичення*

Основним виробником товарів і нефінансових послуг у країні є сектор нефінансових корпорацій (НФК). Від ефективності його діяльності залежить, у кінцевому підсумку, рівень споживання населенням країни товарів і послуг, можливість внутрішнього інвестування, обсяги експорту тощо.

НФК беруть участь у всіх етапах відтворювального циклу. Результати кожного з етапів (виробництво, утворення, розподіл і перерозподіл доходів, нагромадження тощо) відображені в системі національних рахунків (СНР) – міжнародному стандарті, за яким країни з ринковою економікою звітують про свою економічну діяльність [1]. СНР наочно демонструє, що джерелом формування кожного показника діяльності сектора на відповідному етапі є підсумковий показник попереднього етапу (балансувальна стаття), від обсягу якого багато в чому залежить розмір наступного. Крім того, ефективний розвиток кожного сектора неможливий без оптимальних пропорцій, співвідношень, які склалися в міжсекторальному, міжгалузевому та інших розподілах показників результатів діяльності країни.

Проблемами економічного розвитку України з точки зору оптимізації структурних складових відтворювального процесу за різними напрямками займаються провідні вчені, такі як В. М. Геєць, І. В. Крючкова, Л. В. Шинкарук, Т. П. Шинкорено інші [2-4].

Метою даного дослідження є оцінювання ефективності проходження сектором НФК етапів відтворювального циклу від стадії виробництва до стадії нагромадження. Орієнтиром ефективності мають стати результати економічної діяльності та співвідношення між відповідними показниками, які характеризують кожний наступний та попередній етапи відтворення в розвинутих країнах. Налагоджений механізм економічної діяльності Німеччини та Фінляндії, країн-партнерів України, визначив вибір саме них в якості взірців щодо ефективного формування доходів.

Статистика результатів діяльності сектора нефінансових корпорацій України на сьогоднішній день невтішна. Сектор НФК є не тільки чистим позичальником коштів на капітальні операції, а саме – на валове нагромадження основного капіталу, збільшення запасів матеріальних оборотних коштів тощо. Він стає позичальником уже на етапі

здійснення поточних операцій. У системі національних рахунків дана ситуація відображається від'ємним чистим доходом сектора, який він отримує в результаті вторинного розподілу доходів (табл. 1).

Таблиця 1

Чистий наявний дохід та чисте кредитування (+), чисте запозичення (-) нефінансових корпорацій

Рік	Чистий наявний дохід			Чисте кредитування (+), чисте запозичення (-)		
	Україна, млн. грн.	Німеччина, млн. євро	Фінляндія, млн. євро	Україна, млн. грн.	Німеччина, млн. євро	Фінляндія, млн. євро
2010	-51248	74637	9099	-99752	60920	9772
2012	-101006	70027	4565	-173860	70609	4565
2014	-16660	97680	6225	-24823	87798	7807

Складено автором за даними [5, 6]

Одночасно з тим статистика щодо НФК Німеччини та Фінляндії (табл.1) свідчить, що в країнах з розвинутою економікою наявний дохід сектора виступає джерелом інвестування в нефінансові активи, дозволяє збільшувати чисті фінансові активи, бо НФК даних країн протягом періоду, що розглядається, виступають чистими кредиторами інших секторів та економіки в цілому.

Отже, проблеми в розподілі доходу виникають для НФК України значно раніше етапу нагромадження капіталу. Тому наша ціль – проаналізувати, на якому етапі формування доходів нефінансових корпорацій існують резерви їх збільшення, для того щоб не допускати в майбутньому від'ємного значення чистого наявного доходу.

Першим етапом відтворювального циклу є процес виробництва. Його загальний результат – це валовий випуск. Нефінансові корпорації здійснюють лише ринковий випуск, який уключає товари й послуги, що реалізуються за економічно значущими цінами, або обмінюються за бартером, або надаються роботодавцями своїм робітникам як оплата праці в натуральній формі тощо. Також до ринкового випуску нефінансових корпорацій відносять готову продукцію та незавершене виробництво, які надходять в запаси матеріальних оборотних коштів у виробника і призначені для ринкового використання [1]. Проте валовий випуск не є оціночним показником діяльності сектора, бо на його величину впливає проміжне споживання – вартість товарів і послуг, використаних в процесі виробництва (матеріальні витрати, оплата послуг та інше).

Кінцевим результатом виробничого процесу є валова додана вартість – різниця між випуском та проміжним споживанням. Проміжне споживання характеризує витрати минулої праці, а валова додана вартість – живої. Саме додана вартість є джерелом доходів від виробничої діяльності. Чим більшою є частка доданої вартості у випуску і відповідно меншою частка використаних у виробничій діяльності енергоресурсів, сировини тощо, тим процес виробництва є більш ефективним. У табл. 2 наведено результати розрахунків питомої ваги доданої вартості у валовому випуску нефінансових корпорацій України та двох європейських країн.

Таблиця 2

Показники ефективності діяльності НФК на стадії виробництва та утворення доходу, проценти

Рік	Питома вага валової доданої вартості в валовому випуску			Питома вага валового прибутку в валовій доданій вартості		
	Україна	Німеччина	Фінляндія	Україна	Німеччина	Фінляндія
2010	33,6	43,3	40,0	39,1	44,0	43,0
2012	30,7	42,6	38,2	32,4	41,6	39,8
2014	32,4	43,9	39,4	38,5	41,6	40,3

Розраховано автором за даними [5, 6]

Дані табл. 2 свідчать, що протягом усього аналізованого періоду (2010-2014 рр.) в Україні частка валової доданої вартості нефінансових корпорацій у валовому випуску сектора є значно нижчою ніж у Німеччини та Фінляндії. Так у 2014 р. питома вага доданої вартості НФК в Україні менша за відповідний показник у Німеччині на 11,5 п. п., і менша ніж у Фінляндії на 7 п. п. З іншого боку, частки споживання сировини, палива та інших елементів проміжного споживання у Німеччині та Фінляндії значно нижчі ніж в Україні. Крім того, в обох країнах Євросоюзу структура валового випуску є майже стабільною: у Німеччині питома вага ВДВ у ВВ коливається в межах 42,6 - 43,9 відсотків, а в Фінляндії – 38,2 – 40,0 відсотків. В Україні відповідна частка демонструє значні коливання.

Валова додана вартість – джерело доходів від виробничої діяльності. НФК нараховують оплату праці своїм найманим працівникам та інші податки на виробництво та імпорт. Після цих нарахувань у сектора залишається первинний дохід від виробничої діяльності – валовий прибуток. У табл. 2 наведено результати підрахунку питомої ваги валового прибутку в валовій доданій вартості НФК кожної з країн. Увесь період, що розглядається, ця величина для України є значно меншою, ніж для двох інших країн. Причому в 2012 р. спостерігається різке скорочення питомої ваги валового прибутку нефінансових корпорацій України в валовій доданій вартості сектора. Деяке скорочення має місце і в країнах Євросоюзу, проте не таке значне. Отже, вже на етапі створення доходу нефінансові корпорації України втрачають свої позиції. Частка валового прибутку НФК України є меншою ніж відповідні частки в країнах-партнерах у результаті більшої ніж у них питомої ваги податків на виробництво та фактичних відрахувань на соціальне страхування в складі доданої вартості.

В якості первинних доходів НФК, крім валового прибутку, отримують доходи від власності і одночасно передають відповідні доходи. У табл. 3 представлена динаміка частки виплачених доходів від власності у валовому прибутку нефінансових корпорацій.

Таблиця 3

Питома вага виплачених доходів від власності у валовому прибутку нефінансових корпорацій, проценти

Рік	Україна	Німеччина	Фінляндія
2010	66,8	58,9	50,8
2012	78,0	56,9	57,0
2014	64,8	52,8	52,7

Розраховано автором за даними [5, 6]

Лева частка виплачених доходів від власності – це проценти за кредити. Дані табл. 3 свідчать, що нефінансові корпорації України витрачають на виплату процентів найбільшу частку свого прибутку порівняно з іншими країнами, що розглядаються: у 2014 р. – на 12 п. п. більше ніж Німеччина і на 12,1 п. п. більше ніж Фінляндія.

Отже, в результаті процесів утворення доходу і розподілу первинних доходів нефінансовий сектор України втратив більше ніж нефінансовий сектор кожної з країн-партнерів. Ці втрати, які виникли на стадії первинного розподілу доходу, можна наочно продемонструвати, обчисливши питому вагу валового сальдо первинних доходів у валовій доданій вартості нефінансових корпорацій (табл. 4).

Таблиця 4

Питома вага валового сальдо первинних доходів нефінансових корпорацій у валовій доданій вартості в 2014 р., проценти

Україна	Німеччина	Фінляндія
19,1	27,4	30,7

Розраховано автором за даними [5, 6]

Таким чином, в 2014 р. у результаті первинного розподілу доходів у нефінансових корпорацій України залишилось лише 19,1% створеної ними валової доданої вартості, в той

же час у НФК Німеччини залишилось 27,4 %, а в НФК Фінляндії – 30,7 % їх валової доданої вартості.

Сектор нефінансових корпорацій бере участь у процесі вторинного розподілу доходу. Даний розподіл здійснюється через поточні трансфертні операції. Основною статтею переданих сектором нефінансових корпорацій поточних трансфертів є поточні податки на доходи, майно тощо. В результаті того, що основним джерелом їхніх виплат є валове сальдо первинних доходів сектора, частка виплачених податків на доходи у даному сальдо є однією з характеристик податкового навантаження.

У табл. 5 представлені результати відповідних розрахунків для трьох країн.

Таблиця 5

Питома вага виплачених податків на доходи нефінансових корпорацій у валовому сальдо первинних доходів, проценти

Рік	Україна	Німеччина	Фінляндія
2010	42,1	11,4	12,7
2012	73,7	14,5	13,8
2014	22,6	13,4	11,5

Розраховано автором за даними [5, 6]

Дані табл. 4 свідчать, по-перше, про нестабільність процесів в економіці України на секторальному рівні, бо коливання частки податків у сальдо доходів НФК завеликі (73,7 % у 2012 р. і 22,6 % у 2014 р.). По-друге, результати розрахунків демонструють, що і на даному етапі розподілу доходів нефінансові корпорації України втрачають значно більше коштів (пропорційно їхньому сальдо первинним доходам), ніж НФК Німеччини та Фінляндії. Таким чином, податкове навантаження на даний сектор – виробник матеріальних благ і послуг – є не виправдано великим.

Отже, в результаті перерозподілу доходів нефінансові корпорації Німеччини та Фінляндії здатні за рахунок наявного доходу (на чистій основі, без величини споживання основного капіталу) здійснювати інвестування в нефінансові активи, що для даного сектора є важливим етапом його діяльності (табл. 1). В Україні наслідком розподільних і перерозподільних процесів є нездатність нефінансових корпорацій за рахунок власних коштів нагромаджувати основний капітал, збільшувати запаси матеріальних оборотних коштів тощо.

У результаті дослідження продемонстровано проблеми, які виникають у нефінансових корпорацій України на всіх стадіях відтворювального циклу:

- стадія виробництва: завелика, порівняно з розвинутими країнами, частка проміжного споживання у валовому випуску в результаті неефективного використання сировини, енергоресурсів тощо;
- стадія утворення доходу: менша ніж у розвинутих країнах питома вага валового прибутку сектора у валовій доданій вартості, що виникає в результаті завеликих сум відрахувань на соціальне страхування та інших податків на виробництво;
- стадія розподілу первинного доходу: завелика, порівняно з розвинутими країнами, питома вага виплачених нефінансовими корпораціями доходів від власності;
- стадія вторинного розподілу доходу: більша ніж у розвинутих країнах питома вага податків на доходи у величині сальдо первинних доходів сектора.

Отже, процеси відтворення на рівні секторів економіки потребують глибокого вивчення і ефективного керування стосовно податкової політики, щодо стимулювання використання енергозберігаючих технологій, у напрямку здійснення соціальної політики держави щодо перерозподілу доходів на користь інших секторів економіки. Позитивним фактором є наявність міжнародного стандарту – системи національних рахунків, який дає можливість здійснювати дослідження процесів в економіці, сприяє прийняттю ефективних управлінських рішень, дає можливість проводити міжнародні порівняння.

Література:

1. System of National Accounts, 2008. Retrieved from <http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/SNA2008.pdf>.
2. Крючкова І. В. Диспропорції валового наявного доходу України та їхній вплив на динаміку ВВП / І. В. Крючкова // Економіка і прогнозування. – 2013. – № 3. – С. 21-37.
3. Структурні зміни та економічний розвиток України : монографія / [Геєць В. М., Шинкарук Л. В., Артьомова Т. І. та ін.]; за ред. д-ра екон. наук Л. В. Шинкарук; НАН України; Ін-т екон. прогноз. – К., 2011. – 696 с.
4. Шинкоренко Т. П. Структурні зміни в економіці України: порівняння із загальносвітовими тенденціями / Т. П. Шинкоренко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19801/06--Shynkorenko.pdf?sequence=1>
5. Національні рахунки України за відповідні роки : статистичний бюлетень / Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Eurostat. European sector accounts. Retrieved from <http://ec.europa.eu/eurostat/web/sector-accounts/data/annual-data>.

Nikulin V.V.

Khmelnytsk national university, Ukraine

MACROECONOMIC STUDY OF MODERN LABOUR MARKET IN UKRAINE CONDITIONS OF GLOBAL CHALLENGES

Нікулін В.В.

Хмельницький національний університет, Україна

МАКРОЕКОНОМІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ

The article analyzes the current state of the labor market Ukraine on the basis of political and economic events. Based on state statistical reports Ukraine discussed trends in the labor market; Set dynamic key indicators of the labor market .

Keywords: *labor market, unemployment, employment, economic system, social and economic processes, political and economic situation, the financial imbalances in the economy.*

У статті проведено аналіз сучасного стану ринку праці України з урахуванням політико-економічних подій. За матеріалами державної статистичної звітності України розглянуто тенденції на ринку праці; визначена динаміка основних показників ринку праці.

Ключові слова: *ринку праці, безробіття, зайнятість, економічна система, соціально-економічні процеси, політико-економічна ситуація, фінансова розбалансованість економіки.*

В умовах глобалізаційних викликів економіки, входження України до Європейського Союзу, врахування економічних та політичних процесів, які відбуваються в Україні, потрібен постійний моніторинг та аналіз ринку праці України.

Ринок праці є складовою частиною економічної системи країни, відповідно він відображає більшість політичних і соціально-економічних процесів, що відбуваються у державі. Сучасний стан ринку праці формується під впливом політико-економічної ситуації, яка характеризується триваючим спадом виробництва, фінансовою розбалансованістю економіки, недостатнім реформуванням господарського механізму, збільшенням обсягів внутрішньої міграції в умовах військового конфлікту на сході країни та тимчасової окупації Автономної Республіки Крим.

Дослідження проблеми розвитку українського ринку праці багато уваги приділяли в своїх роботах вітчизняні вчені-економісти: Л. К. Безчасний, Д. П. Богиня, Л. І. Воротіна, С. М. Злупка, Є. П. Качан, І. І. Лукінов, Ю. В. Ніколенко, О. М. Уманський, О. А. Устенко, Д. М. Черваньов, А. А. Чухно, О. Б. Демуш, В. В. Онікієнко, Л. Г. Ткаченко, Л. М. Ємельяненко. Автори розглянули досить важливі аспекти у сфері зайнятості населення (регулювання зайнятості населення, проблеми безробіття на українському ринку праці, зайнятість молоді тощо) та внесли вагомий внесок у вирішення вказаних проблем даної сфери.